

Tordmulen i Sverige, Blekinge och på Utklippan

Hans Evefalk

Tordmulen i Sverige

Tordmulen är en av tre häckande alkarter i Sverige. Den är som övriga alkor en utpräglad havslevande art som endast kommer till land för att häcka. Arten häckar i klippstup eller i otillgängligt stenskravel. Den lägger normalt ett ägg som den ruvar 34-39 dagar och ungen lämnar boet vid 16-19 dagars ålder då den leds till havet av hannen. Tordmulen häckar inte förrän vid 4-5 års ålder, men finns ändå i kolonin som icke häckande, varvid antalet individer i en koloni inte överensstämmer med antalet faktiskt häckande par. Beståndet i Sverige uppgick till ca 19 000 par under slutet av 1990-talet med flest antal par i Östersjön. De största kolonierna finns på Gotland och Ångermanland, på ön Bonden. Arten har en positiv utveckling åtminstone inom delar av häckningsområdet.

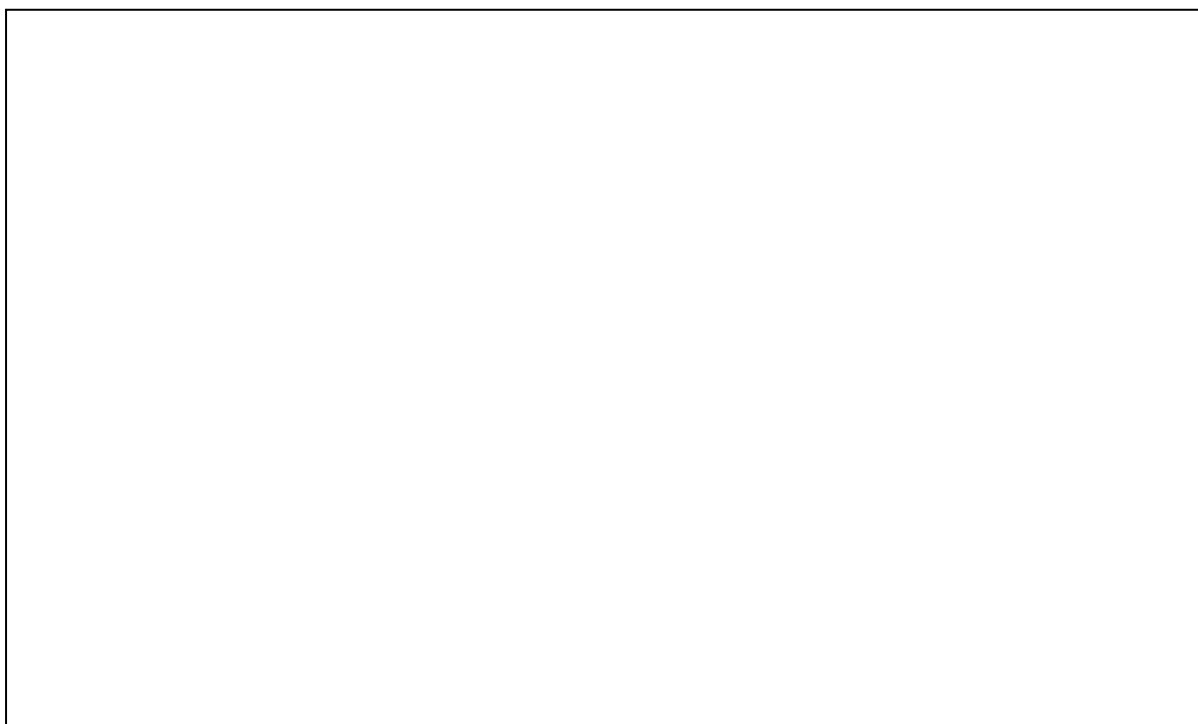
Tordmulen i Blekinge

Tordmulen har säkerligen funnits i mindre antal vid Blekinges kust under lång tid. 1964 misstänktes häckning vid Hasslö och 1973 konstaterades den första häckningen vid Tvegöl i Bräkne-Hoby skärgård. Det har rapporterats om enstaka häckningar från flera olika lokaler i den östra skärgården efter att den första konstaterats. I väster har arten regelbundet förekommit vid Hanö under häckningstid. I Blekinges fåglar 1993 bedömdes antalet par i Blekinge till fem, vilket kan antas vara något för lågt räknat.

Under andra hälften av 2000-talet har betydligt fler tordmular observerats under häckningstid än tidigare. Framförallt har två lokaler påvisat en markant ökning i antalet individer. Hanö i väster och Utklippan i öster. Under 2004 hittades den första konstaterade häckningen vid Utklippan under 2000-talet då ägg hittades. Under 2006 sågs ungar vid Hanö och det som misstänkts länge kunde därmed konstateras även vid den lokalen. Både Hanö och Utklippan hyser nu kolonier som, enligt det som rapporteras, expanderar. Under 2008 rapporterades det om max 32 ex vid Hanö och max 55 ex vid Utklippan.

Tordmulen på Utklippan

Tordmulen har expanderat kraftigt de senaste åren vid Utklippan. Under vår och sommar 2000 rapporterades det om max 20 exemplar medan det 2009 har rapporterats om max 85 exemplar. Vid Utklippan är det framförallt vid två olika områden arten uppehåller sig. Dels på Norraskär där häckning har konstaterats men även på Degerhuvud. Under senare delen av juni 2009 var 60 exemplar vid häckningsplatsen på Norraskär och 20 exemplar på Degerhuvud. Att avgöra hur många par som verkligen skriker till häckning är inte enkelt. Häckning förekommer vid ett stenskravel på Norraskär medan det på Degerhuvud finns ett

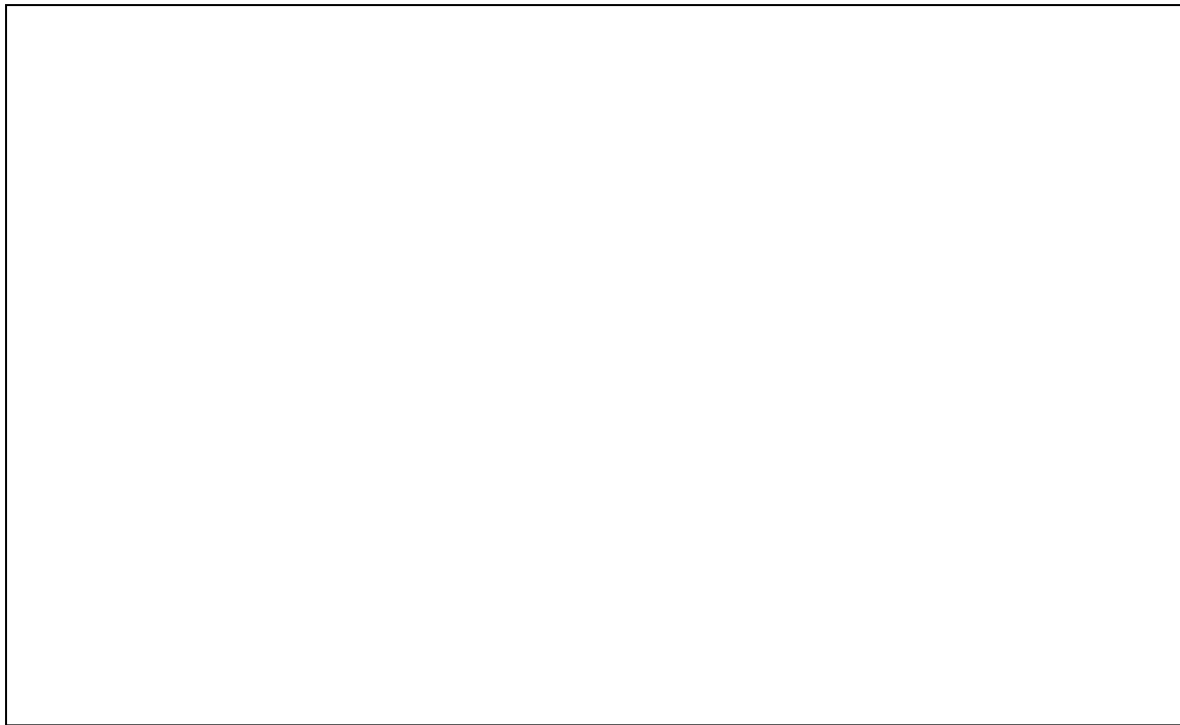
Tordmulepar vid boplats på Utklippan: Foto: Tony Svensson.

antal konstgjorda gryt som skulle kunna hysa häckande fåglar. Under åren 2004-2009 med undantag från 2007 har arten konstaterats häcka på Utklippan. Att inte arten rapporterades som häckande 2007 får nog ses som en miss i rapporteringen.

Från och med 2008 bedrivs ringmärkning av ungfågglarna vilket hittills har resulterat i fyra märkta ungar. Under 2009 hittades fem ägg och ytterligare två pull varav en var för liten för att märkas. Totalt minst sju ägg vilket skulle innebära sju par av totalt ca 80 individer. Om det antas att hälften av individerna verkligen skrider till häckning så borde Utklippans häckande bestånd vara ca 20 par.

År	Max antal individer	Antal häckningar
2009	85	7
2008	70	3
2007	40	-
2006	51	2
2005	43	2
2004	30	1
2003	18	-
2002	5	-
2001	12	-
2000	20	-

Tabell 1. Max antal rapporterade individer och häckningar vid Utklippan i artportalen Svalan.

*Tordmuleunge, ringmärkt 27 juni 2009, vid en av boplatserna på Utklippan.
Foto: Hans Evefalk.*

Tordmulen kan uppnå en ålder på mer än 30 år vilket gör det än mer intressant att vänta på eventuella återfynd av de fåglar som ringmärkts. Då tordmulen är en förhållandevis stor fågel och lever av fisk finns stor chans att få återfynd. En av tordmulens faror är att fastna i fisknät och drunkna. Många av de yrkesfiskare som finns inom vår region rapporterar påträffade ringmärkta fåglar i sina fångstredskap.

Avslutning

Tordmulen har ökat de senaste åren i Blekinge. Både vid Hanö och på Utklippan har kolonierna expanderat. De kolonier som finns längre norrut i landet är så stora så de inte rymmer fler individer. Kan det vara av den anledningen våra kolonier expanderar, att de större kolonierna längre norrut splittras? Kanske det och det faktum att det kustnära fisket minskar i Blekinge gör att tordmulen har bra förutsättningar att fortsätta sin expansion i vårt län.

Hans Evefalk, Ronneby

Referenser

SOF.2002 *Sveriges fåglar*. 3e uppl. Stockholm
BOF.1993 *Blekinges fåglar*. Fåglar i Blekinge suppl 1993:1. Lund
Fågelguiden. 1999 Albert Bonniers förlag Stockholm
Fågelliv i Europa. Bonniers Fakta Bokförlag AB, Stockholm 1987
Fåglar i Blekinge. Nr 2 2005-2009, Meddelande från regionala rapportkommittén i Blekinge
www.artportalen.se/birds